

ASiantuntijalausunto
Erityisasiantuntija Eeva-Kaisa Linna
15.10.2015

Eduskunnan sivistysvaliokunta

VUODEN 2016 TALOUSARVIOESITYS (HE 30/2015 vp), OPETTAJIEN TÄYDENNYSKOULUTUS

Totean Opetushallituksen puolesta hallituksen esityksestä valtion vuoden 2016 talousarvioksi opettajien täydennyskoulutuksen osalta lausuntona seuraavan.

Vuoden 2016 talousarvioesityksessä luvun 29.30.20 *Opetustoimen henkilöstökoulutus ja eräät muut menot* (siirtomääräraha 2 v) määrärahoiksi esitetään 19,527 miljoonaa euroa, josta opetustoimen henkilöstökoulutukseen esitetään 18,503 miljoonaa.

Valtion vuoden 2015 talousarviossa opetustoimen henkilöstökoulutukseen sisältyväksi määräraha esitettiin (mom. 29.30.20) oli 18,828 miljoonaa euroa. Talousarviokäsittelyssä määrärahaista kuitenkin kohdennettiin 2,5 miljoonaa euroa muihin käyttötarkoituksiin (2 miljoonaa euroa siirtona momentille 29.10.30 ja 0,5 miljoonaa euroa siirtona momentille 29.01.02). Lopullisesti henkilöstökoulutukseen osoitettiin 16,328 miljoonaa euroa eli 2,5 miljoonaa euroa esitettyä vähemmän. Käytännössä 2,5 miljoonan vähennys kohdistui Osaava-ohjelmaan.

Vuoden 2016 määrärahaesitys on siis 2,175 miljoonaa euroa eli 13,2 % korkeampi kuin tälle vuodelle käytettäväksi osoitettu raha. Esitys noudattelee vuoden 2015 jakoa Opetushallituksen vastuulla olevilla henkilöstökoulutuksen alueilla eli yleissivistävään koulutukseen ml. varhaiskasvatus, ammatilliseen koulutukseen, aikuiskoulutukseen ja vapaaseen sivistystyöhön sekä koko opetustoimea koskevaan henkilöstökoulutukseen liittyvä henkilöstökoulutus.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tilijaottelussa sähköiseen ylioppilastutkintoon (YTL:lle), Opetushallituksen järjestämään esi-, perus- ja lisäopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden uudistamiseen liittyvään täydennyskoulutukseen sekä Opetushallituksen järjestämään Tulevaisuuden peruskoulu-hankkeen painopisteiden mukaiseen koulutukseen jakama rahoitus 0,38 miljoonaa on ollut kertaluonteinen vuodelle 2015.

Muu opetus- ja kulttuuriministeriön jakama rahoitus (aluehallintoviranomaiset, opetustoimen henkilöstökoulutuksen neuvottelukunta ja seurannan sekä arvioinnin kehittäminen, Specima ja erikoistumiskoulutus) on vuonna 2016 esitetty säilytettäväksi aikaisemmalla tasolla. Sen sijaan Osaava-ohjelmaan esitetään vuodelle 2016 yhteensä 5,675 miljoonaa, kun tälle vuodelle ohjelmaan osoitettiin 3,5 miljoonaa.

Hallitusohjelman kirjatut osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeet ovat

- Uudet oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluihin
- Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi

- Nopeutetaan siirtymistä työelämään
- Parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta
- Vahvistetaan korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä innovaatioiden kaupallistamiseksi
- Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan

Nämä ovat kaikki alueita, joilla opetustoimen henkilöstön osaamista tulee lisätä. Erityisesti digitalisaatio on nostettu esiin ja Digihankkeeseen liittyvään opettajien osaamisen kehittämiseen on varattu talousarviossa 9,5 miljoonaa euroa momentille 29.40.20 (Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot). Uudet oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluhin sekä Parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta -kärkihankkeisiin kohdistettavat määrärahat on esityksessä sisällytetty yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen yhteisiin menoihin osoitettavaan määrärahaan 7,2 miljoonaa euroa (sisältyy talousarvioesityksessä luvun 29.10. määrärahoihin).

Opetushallitus katsoo, että hallituksen kärkihankkeiden tavoitteiden toteuttamiseksi opetustoimen henkilöstön täydennyskoulutuksen rahoitus tulisi pääsääntöisesti keskittää niitä tukevaan koulutukseen. Hallitusohjelman mukaisten kärkihankkeiden toteuttamiseksi on esitetty opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen kehittämisohjelmaa, mitä Opetushallitus pitää tärkeänä.

Digiosaamisen karttumiseen tähtäävän toiminnan lähtökohdaksi valtionavustustoiminnan näkökulmasta voidaan ajatella kehittämishankkeiden ja opetustoimen henkilöstön osaamisen kehittämistä tukevan täydennyskoulutustoiminnan yhteensovittaminen. Käytännössä tämä tarkoittaisi esimerkiksi nykyisten oppimisympäristöhankkeiden ja opettajien täydennyskoulutushankkeiden nivomista yhteen: teknologiaoppimisessa kehittämistoimiin liitettäisiin olennaisena osana opettajien täydennyskoulutusta.

Kehittämishankkeet ja henkilöstökoulutus ovat tällä hetkellä suunnittelultaan, toteutukseltaan ja arvioinniltaan erillisiä ja pirstaleisia toimintoja. Tavoitteena on saada isompia ja vaikuttavampia kokonaisuuksia ja tuloksia. Tarvitaan pitkäjänteisempää suunnittelua ja yhtenäisempää toteutusta.

Opetushallituksen mielestä kehittämistoimintaa ja hankkeita ja niihin kohdistettavaa valtionavustusrahoitusta tulisi koota nykyistä laajempiin ja kansallista koulutuspolitiikkaa tukeviin hankkeisiin, mikä myös tehostaisi kehittämistoiminnan vaikuttavuutta. Asia on kirjattu talousarvioesitykseen Opetushallituksen toimintamenomomentin 29.01.02 selvitysosaan Opetushallituksen ensi vuoden tavoitteiksi. Muutos edellyttää kuitenkin myös opetus- ja kulttuuriministeriöltä toimia sekä mahdollisesti ministeriön ja Opetushallituksen työnjaon tarkistamista. Opetushallitus on kannustanut paikallisten ja alueellisten kehittämissuunnitelmien tekemiseen ja perustanut esi- ja perusopetukseen kehittämiskouluverkoston, Majakkakoulut.

Erityisasiantuntija

Eeva-Kaisa Linna